

Patyčios - tai ne vien mokyklos problema. Tyčiotis vaikai gali išmukti dar ikimokykliniame amžiuje, stebėdami savo artimiausią aplinką: suaugusiųjų, bendraamžių elgesį. Nors dažniausiai patyčios stebimos mokykloje, tačiau jų apraiškų jau būna ir darželiuose. Pastūmimas, žaislo atėmimas, prasivardžiovimas - yra skaudinantis bei žeidžiantis kitą ir toks elgesys suaugusiųjų turėtų būti stabdomas. Laikantis nuostatos, kad „tai tik žaidimas“ ir aprašyto elgesio nekoreguojant, vaikai išmoksta, jog taip elgtis yra normalu, todėl toks jų elgesys gali ne tik nesumažėti, bet tapti dar agresyvesnis. Tad labai svarbu, atkreipti į tai dėmesį - tai pirmas žingsnis, norint sustabdyti patyčias.

Yra sukurtų specialių programų ankstyvajai nepageidaujamo elgesio prevencijai ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Pvz., programa "Žipio draugai", kurioje žaismingų ir vaikams priimtinių priemonių pagalba vaikai mokomi įvairių svarbių socialinių įgūdžių: kaip suprasti ir reikšti jausmus, kaip atjausti kitą, kaip susidraugauti, kaip spręsti konfliktus,

kaip reaguoti į kitų vaikų nedraugišką ar agresyvų elgesį ir t.t. Tokios programos taikymas padėtų užkirsti kelią ne tik patyčioms, bet ir kitokiam nepageidaujamam elgesiui. Tačiau ir be specialių programų galima vaikus mokinti bendrauti draugiškai, be patyčių bei stabdyti jų agresyvų elgesį. Apie patyčių reiškinių prevenciją daugiausiai kalbama mokyklos lygmenyje, tačiau patyčių prevencijoje yra universalių priemonių, tinkamų dirbant su įvairaus amžiaus vaikais:

Pokalbiai su vaikais apie tai, kas yra patyčios, akcentuojant, kad tai netinkamas, nepageidaujamas ir kitą skaudinantis elgesys. Tokių pokalbių metu su vaikais galima aptarti ir tai, kokius nemalonius jausmus išgyvena vaikai, kuriuos pravardžiuoja ar kitaip įžeidinėja kiti vaikai ir t.t.

Pamokėlių apie bendravimą, draugystę, konfliktus ir įvairias kitas temas vedimas. Šiomis ar panašiomis su bendravimu susijusiomis temomis auklėtoja gali vesti specialias pamokėles vaikams. Pamokėlių

metu su vaikais galima žiūrėti teminius filmukus ir juos aptarti, galima vaidinti tam tikras bendravimo situacijas.

Svarstyti, kaip jas galima išspręsti arba galima skaityti, klausytis įvairių pamokančių istorijų, kurių herojai susiduria su panašiais sunkumais kaip ir vaikai.

Norint išvengti patyčių reikia vaikams sukurti taisykles. Taisyklės gali būti 2-3, tačiau svarbu, kad jos būtų orientuotos į saugius vaikų tarpusavio santykius, pvz., "Mes neturime teisės tyčiotis ir skaudinti kito vaiko", "Jei iš tavęs tyčiojasi - paprašyk auklėtojo pagalbos" ir pan. Tokio amžiaus vaikams taisyklės yra reikalingos ir svarbios, kad jie galėtų jaustis saugūs. Tik, žinoma, suaugusieji turi rūpintis, kad tų taisyklių būtų laikomasi, ir jas vaikams priminti.

Reagavimas į vykstančias patyčias. Reaguojama pirmiausiai stabdant netinkamą elgesį, t.y. pamačius, kad vaikai šaiposi, liepiama jiems liautis taip daryti. Svarbu ne tik sudrausminti vaikus, bet kartu paaiškinti, kodėl tai yra nepriimtinas elgesys. Tačiau jeigu pastebima, kad vaikai

linę kartoti patyčias, svarbu imtis kitų drausminimo priemonių, pavyzdžiui, pranešti apie tai jų tėvams, neleisti žaisti vaikų mėgstamo žaidimo ar kitos malonios veiklos, kol jie nepradės elgtis pagarbiai.

Išvengti kitus žeminančio elgesio gali padėti: nukreipimas į kitą veiklą;

susikoncentravimas į savo kvėpavimą;

pagalvojimas, iš kur kilo toks pyktis ar kita stipri emocija ir ar tikrai verta taip elgtis.

Nusiraminus ir atpažinus savo jausmus, pavyks praleisti progą pasityčioti.

Reikia nepamiršti, kad ikimokyklinio amžiaus vaikams būdinga įskaudinti kitus to dar nesuvokiant. Jie tyrinėja aplinką bandydami suvokti, kaip reikėtų elgtis, kad gautum tai, ko nori, ir iš aplinkos mokosi įvairių elgesio modelių. Dėl šios priežasties, jei įskaudinimui ar pasityčiojimui neužkertamas kelias, jį vaikas gali imti naudoti vis dažniau,

„PATYČIŲ PREVENCIJA IKIMOKYKLINĖJE ĮSTAIGOJE“

(informacija tėveliams)

Paruošė:

Mokytojos

Rita Pūtvienė

Rasa Barvainienė

Rekomendacijos parengtos remiantis:

www.vaikulinija.lt

Kaunas 2022

